

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

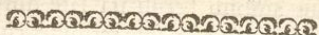
Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Dissertatio Prima. De institutio Operis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

I M A G O
PRIMI SÆCVLI
SOCIETATIS IESV.

DISSERTATIONES
PROLEGOMENÆ
DE ANNO SÆCVLARI
ET IVBILEO.

DISSERTATIO PRIMA.

De instituto Operis.

PRIMI sæculi Societatis IESV imaginem *Imago*
damus: quam vtinam omnis semper posteri- *primi sæ-*
tas intueatur! Non hanc quidem scipione *culi nobis*
nostrâ emortuis adumbratam coloribus; sed *posterioris*
proposita.
viam illam spirantemque etiamnum ante
oculos nostros, primorum Patrum pulcher-
rimis exemplis animatam, viuendam, vege-
tamque primigeniæ Societatis imaginem. Il-
lam, inquam, vtinam posteritas omnis sem-
per intueatur! Certè ne labentibus annis ali-
quando fortasse è conspectu subducatur sese, illam nobis, illam alteri sæ-
culo præsentem sistimus: publicum Æternitati testimonium, qualis pri-
mo sæculo Societas fuerit: quid egerit, pertuleritve: quo successu, lau-
de, approbatione: quibus initiis incrementisque in eam, quam omnes
admiramur, assurrexerit molem. hoc suscepti Operis consilium est. Ita
maiores credimus, ita posteros exigere à nobis, qui vtriusque sæculi
quasi nexus & vinculum sumus. Maiores quidem, vt de eorum fide
constet, quòd integram florentemque nostras in manus tradiderint,
& primo spiritu plènam: posteros verò, vt sciant qualem à nobis repe-
tere debeant; qualem & ipsi tertio dein sæculo in venturas propagare
ætates: tum etiam, ne incuriâ nostrâ cæco more aliquando & in tene-
bris, vt fit, primi sæculi statum frustra requirant.

A

Prodent

Prodent illum quidem & loquentur omnibus sæculis historiarum nostrarum atque annales: in quibus si alia vlla exoritur Respublica, hæc certe Familia diligens fuit; ab initio vti gerendis, ita fere scribendis rebus intenta. Verum perpetua operis series interrupta rerum diuersitate, non ita pariter, atque in semet vniuersam Societatis magnitudinem ostendit, & illam primi sæculi gloriam: quæ vbi tota simul sub vnum quasi adspectum datur, longè maximam habet admirationem. Deus immortalis! quàm ampla circumducentibus oculos obijcitur scena gaudiorum! A tam paruis initiis, tot exagitatam calumniis, tot pressam odiis, vbi iam vnius ambitu sæculi ita latè diffusam cernimus per vtrumque orbem, vt non nisi cum sole terminet cursum; quis omnium tam potens sui, vt erumpentem lætitiarum vocem valeat continere? Eam ab Apostolicâ Sede tantum videre confirmatam, Diuo Parenti Ignatio fuit olim summa votorum: vidit, & quo lætitiarum sensu! Xauerium, Fabrum, Laynium, Borgiam, Mercurianum, Claudium, ceterosque Familiarum nostrarum præclaros viros, nuntiata incrementa quoties exhilararunt! Nos qui succedimus in omnes quas habuere lætitiarum causas, continebimus plausum: illos affectere singula: nos complectimur vniuersa. Colligimus, quæ toto sæculo sparsa fuerunt. quidquid vel egere ipsi, vel præclare actum à Sociis gauisi sunt, nostrum iam est. non in partem lætitiarum, sed totam simul possessionem venimus. Coronam claudimus, quam suis ipsi factis intexuere, & pulcherrimi sæculi periodum atas nostra absolvit. Quis ferat, si illam sinimus labi tacite, nulloque innotescere monumento? In æuum eat perennatura; & consequentibus annuntiet sæculis, vt *benedixerit Dominus coronæ anni benignitatis suæ: lætissimi, fortunatissimi sæcularis anni, quem tot elapsis ante annis, quasi coronam accedere voluit, & expleti feliciter vnius curriculi esse metam, palmam nobili & triumphalibus fertis decorandam in gloriam magni nominis sui.* Illi, illi gloriam dari vult, illud laudari sæculari carmine in seculum seculi; illud annuntiarum populo qui nascetur, quem fecit Dominus, vt cognoscat generatio altera, narrentque & ipsi filii suis, vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur operum Dei. Hac benefactorum suorum agnitione contenta Diuinitas est: sed & hanc suo iure exigit.

Exstet igitur grati animi monumentum, quod nati pro Patribus filij auctori Deo posuere,

Horat. l. 5.
Carmin.
Ode 30.

— monumentum ere perennis,
Regaliq; situ Pyramidum altius:

quas vario item emblemate, vt nostrum nos opus, doctisq; notis Ægyptij inscripsere, arcanis illi & vulgo ignotis. Nos apertius primi sæculi imaginem ex illo prætereà conspiciendam damus, magnis mentibus incitamentum, vt opinamur, haud paulò potentius quàm aut Themistocli trophæa Miltiadis, aut Iulio Cæsari conspecta Gadibus statua Alexandri, aut Q. Maximo P. Scipioni locatæ in atrijs imagines maiorum: quas cum intuerentur, animum sibi fatebantur ad virtutem vehementer accendi, & non ceræ illi scilicet, neque figuræ tantam inesse vim, sed memoriâ rerum gestarum eam flammam egregijs viris in pectore crescere; non sedandam prius quàm suâ virtute eorum famam gloriamque

stimulus
amulatio-
nis,

Sallust. in
procem. Iu-
guth.

gloriamque adæquassent. Nimirum æmulatione suorum vehementius rapitur excellens natura, & coniunctorum potius domesticisque quam aliorum exemplis.

Non est igitur, quod labori nostro timeat aliquis suspensionem vanitatis; quasi id egerimus, ut nos nostraque laudando extolleremus. Dei vnus opus Societas est, non hominum labor: Dei opus celebramus. se laudari ipse in operibus suis, & quam maximis extolli præconiis, quoties imperat? Illis autem quod permixta est Parentum nostrorum laus, non ideo *verecundiâ domestici sanguinis*, ut ille ait, *quidquam silebimus*. Velleius Patere. lib. 2. quos Deus tanti operis adiutores molitoresque assumpsit, oratione nostrâ sciungi non possunt: illorum decora, noua Numinis beneficia sunt; commemoratio, non nisi publica actio gratiarum.

Quod si quis veretur, ne maiorum laudes vindicemus nobis, & pro nostris, si non extranea, aliena saltem ostentemus bona, sapienter monet: sed cur non intelligit, hæc ideo fieri, ut aliena quæ sint, orbi constet; & mox propria à se posterisque expectari nostrum quisque sciat? cur non videt præclaram Sociis imponi necessitatem, quando ad absolutissimum istud exemplar omnium deinceps sæculorum exigentur ætates? Et profectò ita se res habet: maiorum gloria posteris quasi lumen est, quod in obscuro degeneres esse non patitur; horum socordia tantò flagitiosior, quantò illorum vita præclarior. Eam porrò gloriosè memorare qui pergunt, vbi turpiter desciuere, quid obtinent, nisi, ut stet ipsa contra illos Parentum claritudo; suæque ignauitæ accendant facem, ne in occulto sit? Eâ quoque ex causâ maiorum facta celebrare consilium fuit. Nihil aduersus vetustatem præsidij satis: neque tam sanctum quidquam, quod non illa corrumpat. Ut alia desint, solâ temporis diuturnitate dilapsa fluunt omnia, etiam saluberrimis adstricta legibus: aliquid sensim remittunt nepotes de paternâ contentione, tandemque auitâ claritudine contenti, in desidiam vertuntur, quasi ad ea tantum essent geniti, quæ maiores virtute suâ peperere. Certissima pestis illustrium familiarum arceri certius non potest, quam perenni maiorum recordatione: quorum præclara facta perpetuò ingerantur oculis, obuerfentur animis, extimulent, vrgeant, conquiescere non sinant. Templum Ezech. 43. *plum* identidem, *templum* Hebræis ostendi per Ezechielem volebat olim Dominus: ut contemplatione augustissimæ domus, excitarentur aliquando ad religionem atque æmulationem parentum. Quantò maiorem vim apud animos nostros habere par est pulcherrimam hanc molem, quam centum iam annis tam prodigiosè elaboratam diuino consilio, tam altè eductam gloriosis tot Patrum laboribus, inter limites vtriusque sæculi, quasi è propinquo contemplantur? quos non stimulos adiuuere, ut, dum cernimus quibus eam fundarint firmarintque præditiis, eadem & ipsi comparemus nobis; ut altero mox sæculo, tertioque, & vltra, integra semper & firma perseueret *in diem Domini magnum*. v'sque in mundi occasum. Joel. 2. Tunc animis, Superi! si vnquam aliàs, tum robore viridique iuuentâ opus erit; si verè dicitur in isthæc tempora, siue nata, siue reseruata diuinitus hæc subsidiaria Ecclesiæ manus, ut nouissimis diebus bellet *bella Domini*, suoque tum strenuissimè collaboret Duci, quando 1. Reg. 18.

2. Theſſal. 2.
Eccli. 44.

iniquum interficiet ſpiritu oris ſui. O ita ſit! cum ſemine tam clarorum Patrum permaneant bona, & hereditas ſancta ſint nepotes eorum, educandi tantam in ſpem, & tam præclaræ Societatem expeditionis. O faciat propitius I E S V S, vt filij eorum propter illos & ſque in æternum maneant ſemen eorum, & gloria eorum non derelinquatur! Ita vouemus, ita ominamur hoc anno ſæculari. quem quia primi fortasſe publico conſignare monumento aggredimur, originem ritumque omnem centefimum annum celebrandi paulò accuratiùs perfequemur; præmiſſâ tractatione de Ludis Sæcularibus, totâque ratione Iubilei.

DISSERTATIO SECVNDA,

*De Ludis Sæcularibus Romanorum.*Perennan-
dis curâ
ſæcularem
annum ce-
lebrant
Romani.De Lingua
Latin.

2. Triſt.

Dem Urbis conditæ natalem non quotannis ſolùm inſigni celebritate coluere Romani, verùm & centefimo quoque anno Sæcularibus Ludis. ſiue ea religio fuit hauſta ex Sibyllarum libris, vt credi voluerunt; ſiue ingenitâ principi populo perennandi curâ, incolumitatemque & æternitatem precandi à præſidibus Diis. A ſæculo Sæculares dictos, ratio nominis arguit. Sæculum *ſenſcendorum hominum longiſſimum ſpatium*, Varro dixit. Centum annorum ambitu veterum multi finiurè; & recepta modò opinio non vltà extendit: quò quia nonniſi admodum pauci viuendo pertingunt, meritò de hiſce Ludis Ouidius:

— *Quos ætas aſpicit vna ſemel.*Lib. 7. in Viâ
ſæculi.

Inde illa præconis ſolemnis vox ad ſpectacula inuitantis, quæ neque ſpectaſſet quiſquam, neque denuò eſſet ſpectaturus. Significans, inquit Herodianus, præteritæ futuræque celebritatis interuallum ſupra omnem hominum eſſe ætatem. quo de interuallo licet diſſentiant Scriptores, fatiſ accuratè tamen prodidere, Sæculares Ludos aliud fuiſſe nihil, quàm de conſeruato proximis centum annis Imperio publicam gratulationem, cum ſolemnibus votis, vt Numinum fauor

Horat. in
Carm. ſæcul.*Remque Romanam, Latiumque felix
Alterum in luſtrum, meliusque ſemper*

æuum prorogaret.

Sanctiùs
id cogitat
Societas.

Exod. 12.

Leuit. 25.

Origo Lu-
dorum Sæ-
cularium.

Et illi quidem profano ritu. Quanto ſanctiùs hoc ſæculari anno id Societati noſtræ precari conuenit ab immortalis Deo, auctore & moderatore temporum, perennitatis omnis largitore? qui operum ſuorum benefactorumque celebrari memoriam iam olim præcepit: non tantùm conſecrato ſolemni die in annos ſingulos cultu ſempiterno, ſed & inſtituto præterea, redeunte certo annorum curriculo, ſacro Iubileo. Cui de Sæcularibus Ludis diſputationem præmittimus, propterea quòd ab hiſ potius quàm à Iubileo ortam putamus centefimi anni celebritatem.

Valerius
Max. lib. 2.
Angel. Poli-
tan. Miſcel-
lan. cap. 58.
Onuphrius

Ludi, qui deinde Sæculares dicti ſunt, principio Ditis & Proſerpinæ ſacra fuerunt. aucta poſtmodum ceterorum Deorum ſacrificiis, & ludis; Apollinis ac Dianæ in primis: olim à Valuſo Valeſio primùm, Seruio Tullio imperante, Deorum monitu trinoctio celebrata in memoriam